

brugerne til enhver Tid have maattet spare, hvis de skulde slaa sig igjennem, arbeide dygtig med, og hvem der ikke vilde det, kunde ikke holde Stand, men gif stadig tilbage, og gif undertiden fra deres Eiendom. Man har aode Exempler paa, at Landbruget i Virkeligheden ikke giver nogen stor Indtægt. De Eiendomsbesiddere, der have en halv Snes Lænder Hartkorn eller derover, har man set vil gjerne leve paa en større Jod end Bonden i Almindelighed med Hensyn til Reiser, Sammenkomster o. s. v., men de have faa i Reglen paadraget sig meget stor Gjæld. Det ster ofte ved de større Landeiendomme, om hvilke man dog mener, at de maa kunne bære en ikke ringe Udgift. Det viser sig imidlertid, at Eierne af disse Eiendomme undertiden, ja endogfaa ofte, have maattet gaa fra dem, saa at jeg nok tror, at man nu er bleven klarere med Hensyn til denne Sag og er kommen under Veir med, at Landbruget i Virkeligheden ikke giver saa store Indtægter, som man har tænkt sig. Nu har der været Spørgsmaal om, hvilke Veie man skulde gaa for at hjælpe Landbruget. Seg for min Del har altid været imod Toldbeskyttelse, f. Ex. ved at lægge Told paa Indførsel af de Varer, som Landmanden producerer, thi naar man skulde give den ene Part Toldbeskyttelse, maatte man ogsaa give de andre Parter den, og Følgen deraf blev kun, at der vilde gaa større Indtægter ind i Statskassen, og dens Penge bruges jo paa en Maade, som vi ikke synes om. (En Stemme: Hjælp ogsaa Industrien). Ja, det bør vi ogsaa, men jeg har altid været imod, at vi skulde fremhjælpe saadan Noget paa kunstig Maade, man bør lade det komme frem af sig selv. Seg har saaledes ogsaa været imod at forbyde Produktionen af Kunstsmør eller forhindre, at det maatte laves saa godt og smukt som muligt. Seg mener ikke, at det er den Veir, vi skulle gaa. Seg mener, at det Forslag, der er kommet frem fra den ærede Forslagsstiller, gaar den rigtige Veir, thi vi maa huffe paa, at der er lagt et betydeligt Tryk paa Omsætningen af Eiendomme. Vi skulle ikke lægge Tryk paa Noget og heller ikke paa Landbruget, men det har man gjort, idet der er faa store Omsætninger forbundne med Omsætningen af Eiendomme. Vi have ikke alene Halvprocentafgiften, men der er ogsaa Udgifterne til Stempelpapir, Skjoder o. s. v. De kunne nedsettes, thi som sagt, jeg mener, at vi ikke skulle lægge Tryk paa Omsætningen af Eiendomme. Seg kunde ønske, at den ærede Forslagsstiller var gaaet noget videre med sit Forslag; jeg kunde saaledes ønske, at det ogsaa havde omfattet Omsætningen, f. Ex.

af Penge. Naar en Mand har en ikke saa lille Gjæld og skal have sine Penge omsatte, naar Pengene blive ham opsagte, skal han betale Stempel til den nye Obligation, for de nye Papirers Thinglæsning o. s. v. og det koster ham en ikke ubetydelig Sum. Nu ser det ud til, at Rentefoden i faste Eiendomme kan synke ned til 4 pCt., men de, der have laant til 4½ eller 5 pCt., frympe sig ved at faae Laanene omsatte, thi de vide, hvilke Omsætninger, der ere forbundne dermed. Derved har Laangiveren et Tryk paa Laantageren, thi han veed, at denne nødvendig vil opfige Laanet for denne Betsatnings Skyld. Seg siger derfor, at jeg vilde have ønsket, at den ærede Forslagsstiller havde taget det med i sit Lovforslag. Vi skulle ikke begunstige Landmændene, men tage det Tryk bort, der hviler paa dem ved denne Betsatning af Omsætningsforholdene, thi der er efter min Mening derved lagt et uberettiget Tryk paa Landbruget. Vi vide nok, at den hoitærede Finanzminister er ikke for at komme ind paa den Veir at affkaffe de gamle Skatter — det har han sagt os flere Gange — men jeg mener dog, at naar det vedblivende fremhæves saa tidt og ofte, veed man ikke, om det ikke tilsidst vil trænge igjennem, og iøvrigt have vi jo det Haab og den Tro, som vi da maa leve paa indtil videre, at vi en Gang i Fremtiden ville faae en Regjering, der vil komme os mere i Møde, end den nuværende Regjering har Villie til. Seg vil anbefale den ærede Forslagsstiller og Udvalget, hvis der bliver nedsat et saadant, at tage under Overveelse, om det ikke vil være rigtigt at tage et saadant Forbehold med Hensyn til Nedsettelse af Omsætningerne ved Omsætningen af Gjæld.

Scharling: Naar den ærede Forslagsstiller i en Tone, hvortil mit Foredrag ikke gav den fjerneste Anledning, opfordrede mig til at paavise Nationen for denne Stat, skal jeg blot bemærke, at jeg udtrykkelig udtalte, at jeg ikke anser denne Stat for rationel. Seg udtalte heller ikke, at andre Skatter vare endnu mere irrationelle, men at der er andre Skatter, som jeg ogsaa finder irrationelle, og som jeg finder, at det er af nok saa stor Betydning for Samsundet i det Hele at faae affkaffet. Et er, om en Stat er rationel, et Andet er det Spørgsmaal, om det i det givne Dieblit er praktisk forstandigt at affkaffe enhver Stat, om hvilken det kan paavises, at den just ikke stemmer med Videnskabens rationelle Fordringer. Naar den ærede Forslagsstiller dernæst udtalte et Ønske om, at jeg skulde forelægge Thinget mine Forelæsninger over dette